

El cinema, art de la modernitat

(transcripció fragmentada i maquillada d'una presentació distesa)

Quan vaig tenir l'oportunitat de llegir el llibre *Escultures de Palma*, el primer comentari que li vaig fer a l'autora i amiga, Magdalena Brotons, és que, al marge de ser un estudi artístic de la ciutat, el llibre era d'allò més cinematogràfic, en la mesura que el recorregut que proposava l'estructura del text tenia unes reminiscències, inconscients segons m'admeté la pròpia autora, del cinema d'Eric Rohmer, concretament del segon episodi de la meravellós *La rendez-vous de Paris*—el típic film que Jaume Vidal és incapaç de valorar (te la devia, aquesta). Davant aquest freudià símptoma que posava de manifest la vessant cinèfila de Magdalena Brotons, no em va sorprendre, tenint en compte, a més, que malgrat ser especialista en escultura contemporània, s'ha centrat els últims anys en la docència de la història del cinema, que la seva tercera publicació tingués per títol *El cinema, art de la Modernitat*.

Al marge de l'enorme interès inicial que ja de per si suscita la proposta, i fugint de l'anàlisi de continguts i més bé atenent a qüestions socioculturals, caldria destacar aquest llibre com un esdeveniment necessari per dues raons. En primer lloc—crec recordar que li vaig comentar a na Magdalena, una vegada vaig tenir coneixement del seu projecte—, considero que el fet d'haver publicat un llibre com el seu, en català, en aquesta illa cada vegada menys participativa i més marginada, culturalment parlant, és una clara demostració que amb l'esforç de la gent es poden tirar endavant empreses semblants. En major o menor mesura, encara que sigui d'una forma secundària, *El cinema, art de la Modernitat* ens permet formar part, dins l'àmbit de l'estudi i la investigació, del panorama cultural de l'Estat. És evident que en aquest petit bocí de pedra en el qual vivim hi manca una producció audiovisual pròpia, hi manquen iniciatives pròpies, hi manca el treball institucional, com en el cas de la creació d'una filmoteca o de tenir un festival de cinema, com també hi manca una tasca d'investigació, d'estudi i d'anàlisi des d'una vessant teòrica. De qualche manera aquest llibre pot ajudar a curar una mica la ferida.

M. MAGDALENA BROTONS

EL CINEMA, ART DE LA MODERNITAT

El segon motiu pel qual cal considerar aquesta publicació de qualche manera necessària està molt lligat al seu plantejament inicial, i que no és altre que parlar del cinema com un art, en primer lloc, i com un art lligat, i en certa manera dependent d'un moviment sociocultural com és la Modernitat. En una època en què la tendència és banalitzar qualsevol cosa i en què el cinema es redueix a la seva mínima expressió, a la seva mínima capacitat, considerant-lo un pur entreteniment, un element d'oci fins i tot secundari, i a la qual cosa hi contribueixen moltes publicacions que es fan, crec que el fet de

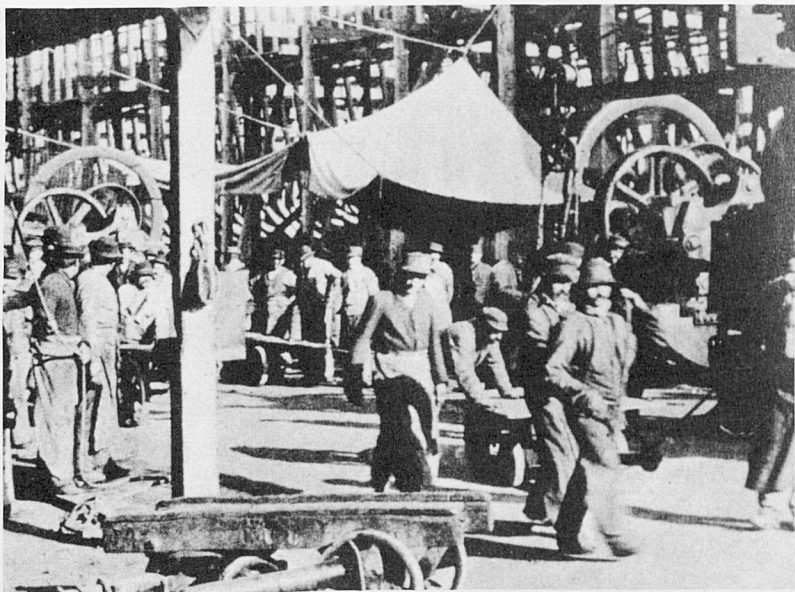
reflexionar sobre les circumstàncies que envoltaren el naixement del cinema i reflexionar sobre els lligams que es poden establir entre diferents arts, ja sigui la pintura o la dansa, i el cinema és una manera de revitalitzar el setè art i tornar-li una mica d'aquesta entitat perduda. Resulta, en definitiva, reconfortant descobrir un llibre de cinema de semblants característiques.

Això últim ens porta al segon aspecte que m'agradaria destacar, i que és una conseqüència directa del seu punt de partida: el diàleg que estableix entre un llibre de cinema i un llibre sobre

art. I és que encara que només podem veure un sol llibre, la veritat és que podríem qualificar-lo d'un llibre doble pel fet que conté alhora un llibre que parla sobre la història de l'art i també parla de cinema, engalçant ambdós elements de manera molt sòlida. Crec que *El cinema, art de la Modernitat* és doblement interessant precisament perquè, per una banda, tot aquell que parteixi d'una formació més inclinada cap a la història de l'art o la teoria de l'art, amb aquest llibre despertarà segurament la seva naturalesa cinèfila; mentre que, per altra banda, tot aquell que tenguí una formació més vinculada al cinema, ja sigui com a simple aficionat, com a cinèfil o estudiós, aquest llibre és gairebé un far que il·lumina moltes zones a les quals convé tornar, com són ara els orígens de l'art cinematogràfic. Vertaderament, aquest llibre és com una porta oberta que ofereix recórrer camins, plantejar-se qüestions que resulten essencials per entendre la naturalesa del cinema.

En aquest sentit, tot aquell que llegeixi el llibre descobrirà, a més d'una perspectiva sobre el cinema que avui en dia no es té en compte, com és el fet de considerar-lo un art, es trobarà també amb un llibre que ofereix una quantitat d'informació que fan de la investigació i la redacció fetes per na Magdalena una tasca encomiable –tenint en compte que ha sabut dosificar-ho i comprimir-ho en un text de poc més de cent pàgines. En aquest aspecte, no hi és de menys comentar la utilitat de totes i cada una de les referències i de les notes a peu de pàgina que s'inclouen al llarg del text i que permeten, al lector més curiós i interessat, ampliar la lectura, perllongar la reflexió i buscar conclusions a algunes qüestions plantejades. Qui escriu aquestes línies ho pot confirmar, per experiència pròpia.

M'imagino que va ser una vegada esgotats tots els temes i massa entrada la nit com per poder raonar amb clariïdència, en una conversa, en què precisament hi era present l'autora del llibre, que comentàrem què enteníem per concepte de postmodernitat cinematogràfica. A partir d'aquesta reflexió, i amb l'única conclusió del dubte més metòdic i cartesà, i una vegada llegit el llibre vaig començar a pensar en allò

que na Magdalena cita de Jean-Luc Godard quan parlava del pintor Eduard Manet: "[...] amb Édouard Manet comença la pintura moderna, és a dir, el cinematògraf, és a dir, les formes que caminen juntament amb la paraula, més exactament una forma que pensa." Amb aquesta sentència, el director francès està afirmant allò que Georges Bataille havia avançat: que Manet era el pare de la Modernitat artística. Però allò que precisament m'interessa no és Manet, sinó Godard mateix. I és que quan un pot observar els quadres de Manet i ha vist les pel·lícules de Godard es pot posar la mà al foc i dir que el director d'obres mestres com *Le mépris* o *Pierrot, le fou* coneix a la perfecció l'obra del pintor francès, fet que es tradueix

en el fet que la seva pròpia mirada ha estat educada per Manet. Per això, a més de per moltes altres coses, Godard és un dels pares de la Modernitat cinematogràfica.

Llavors, això em porta a recuperar l'anterior qüestió sobre què era allò que alguns anomenen la postmodernitat cinematogràfica. La conclusió era que si aquesta en realitat existeix, la qual cosa poso bastant en dubte i crec que na Magdalena també, però si de qualche manera existeix, es caracteritza per la seva ignorància, perquè una cosa que ens pot ensenyar *El cinema, art de la Modernitat*, com a espectadors de cinema que som, és a plantejar-nos qüestions i a oferir-nos la possibilitat de trobar les respostes, lluny de fer afirmacions categòriques. ■